

Bijlage VWO
2015

tijdvak 2

maatschappijwetenschappen

Bronnenboekje

tekst 1

Het manifest

Dagelijks, maar voorbij de waan van de dag

De Correspondent wil wel actueel zijn, maar niet meedeinen op de waan van de dag. Het laatste nieuws is overal en altijd gratis toegankelijk: daar heb je geen betaald medium meer voor nodig. De Correspondent wil juist de dieperliggende structuren en ontwikkelingen achter het nieuws in beeld brengen. De artikelen moeten de lezer nieuwe inzichten bieden in hoe de wereld werkt. Doelstelling van De Correspondent is, kortom, om de begrippen 'nieuws' en 'actueel' te herdefiniëren: van datgene wat de meeste aandacht trekt naar datgene wat het meeste inzicht biedt.

Van nieuws naar nieuw

Nieuws wordt veelal gedomineerd door soundbytes, stereotypes en clichés. De Correspondent wil iets doen aan deze simplificatie en beeldvorming. Ze wil van 'nieuws' naar 'nieuw' door 1) relevantie zwaarder te laten wegen dan actualiteit, 2) meer tijd en ruimte te geven aan onderzoek en alternatieve vormen van journalistiek, 3) openlijk verantwoording af te leggen over de eigen journalistieke keuzes en dilemma's, 4) meer aandacht te besteden aan factchecking en 5) de invloed van andere media op ons wereldbeeld structureler te betrekken in de verslaggeving.

Geen politieke ideologie, wel journalistieke idealen

De Correspondent vraagt van zijn correspondenten betrokken te zijn. Niet door een bepaalde politieke ideologie aan te hangen, of de wereld vanuit een bepaalde 'waarheid' te beschrijven, maar door vanuit persoonlijke fascinatie of verontwaardiging van de wereld verslag te doen. De Correspondent is onpartijdig, maar ook subjectief: de journalist moet uitzoeken welke kant van een verhaal het geloofwaardigst is en waarom. Bovendien is de krant ook actor in de samenleving. (...)

Journalistiek boven rendement

De Correspondent is een commerciële onderneming met winstoogmerk, zonder te streven naar winstmaximalisatie voor aandeelhouders. Vast staat in ieder geval dat de winstuitkering nooit groter mag zijn dan vijf procent van de omzet. Het grootste gedeelte wordt dus geïnvesteerd in de journalistiek. Zo wordt gewaarborgd dat De Correspondent kan investeren in vernieuwing en kwaliteit, zonder afhankelijk te worden van eigenaren met winstoogmerk op de korte termijn. Het rendement wordt in dienst gesteld van de journalistiek in plaats van andersom.

Thema's en dwarsverbanden

De Correspondent trekt geen grenzen: niet in de organisatie en niet in de wereld. Correspondenten
75 schrijven over technologie, energie, Europa, machthebbers, vooruitgang, cultuur - kortom: over alles wat ertoe doet. Artikelen worden niet onderverdeeld in achterhaalde rubrieken
80 als 'binnenland', 'buitenland' of 'Den Haag'. De leidraad is relevantie, niet geografie. Dat betekent concreet: De Correspondent laat de beste auteurs vrij om over onderwerpen en thema's
85 te schrijven, zonder ze in redacties te stationeren en zonder hun verhalen in hokjes te stoppen.

Van lezers naar participanten

De Correspondent wil een duurzame
90 relatie met haar leden aangaan. Nieuwe leden paaien met voordeeltjes die aan de bestaande leden voorbijgaan, doet De Correspondent niet. Leden die zich nu aanmelden,
95 verwerven bovendien een symbolisch aandeelhouderschap. Om de redactionele onafhankelijkheid te waarborgen hebben leden geen zeggenschap over de journalistieke
100 inhoud, keuzen en koers van De Correspondent, maar wel medezeggenschap over een deel van het rendement. (...)

Geen adverteerders, maar partners

105 De Correspondent is een advertentievrij medium. Onze leden geven ons

bestaansrecht. Het argument dat 'door deze advertentie weer een nieuwe redacteur kan worden be-
110 taald', zoals de vercommercialisering van de traditionele media vaak wordt gerechtvaardigd, is misleidend. De extra inkomsten verdwijnen vaak rechtstreeks in de portemonnee van
115 eigenaren, niet in de versterking van de redactie. (...)

In idealen ambitieus, in wijsheid bescheiden

De Correspondent is voor een deel
120 voortgekomen uit frustraties over de commercieel gedreven, hypegevoelige en oppervlakkige verslaggeving die onze informatievoorziening nu domineert. Maar De
125 Correspondent is niet geboren uit rancune. De bedoeling is niet om 'oude media' een lesje te leren. Waar samenwerken met kranten, tijdschriften of omroepen waardevol is voor
130 onze missie, zullen we dat zeker niet nalaten. De Correspondent wil een alternatief medium zijn, geen vervangend medium. Onze kijk op de wereld en de journalistiek is niet 'de
135 enige juiste'. In onze idealen zijn we ambitieus, in onze wijsheid bescheiden.

Volledig digitaal

De Correspondent is een digitaal
140 medium dat beschikbaar is op iedere digitale drager (desktop, laptop, tablet, smartphone). (...)

bron: <https://decorrespondent.nl/over>, geraadpleegd 19 december 2013

Opgave 2 Rondhangen

tekst 2

Strafrechtelijke interventies criminele jeugdgroepen

Inleiding

Jongeren zijn verantwoordelijk voor een groot deel van de criminaliteit en overlast in wijken en buurten. Dat moet worden tegengegaan. De aanpak van jeugdcriminaliteit en jeugdoverlast is daarom een prioriteit van dit kabinet. De aanpak richt zich op problematische jeugdgroepen in het publieke domein: overlastgevende, hinderlijke en criminele jeugdgroepen.

(...)

Het algemene beeld is dat de aanpak van de verschillende regio's effect sorteert. De aanpak bestaat uit een set van noodzakelijke maatregelen tegen een criminele jeugdgroep en/of leden hieruit. Deze zogenaamde integrale aanpak is, zo blijkt uit onderzoek van het WODC¹⁾, het meest veelbelovend.

12-minners

Uit wetenschappelijk onderzoek is bekend dat de kans op het voorkomen van een criminele carrière kan worden vergroot als dit risicogedrag in een zo vroeg mogelijk stadium wordt gesignaleerd en er vervolgens op de meest passende wijze wordt ingegrepen. Ingrijpen vindt bij 12-minners plaats vanuit het zorgverleningskader.

(...)

Belangrijkste voorspellers voor de

ontwikkeling van persistent delinquent gedrag bij jonge kinderen (6-11 jaar) zijn risicofactoren in het gezin: antisociaal gedrag ouders, niet opgroeien bij beide biologische ouders of een lage sociaal-economische status hebben. In de adolescentieperiode (12-18 jaar) zijn dit risicofactoren in het domein relaties, waaronder: antisociale en/of delinquente vrienden, lidmaatschap bende en het ontbreken van sociale banden.

(...)

Het Pro Kid risicosignaleringsinstrument 12-min is een instrument met behulp waarvan al bij het eerste politiecontact op basis van de geregistreerde gegevens, een risicoprofiel van de 12-minner kan worden opgemaakt. De politie draagt op deze wijze belangrijk bij aan de vroegtijdige signalering van risicofactoren bij jonge kinderen.

(...)

Jongeren die zich op latere leeftijd al dan niet in groepsverband schuldig maken aan crimineel gedrag, zijn vaak al op jonge leeftijd in verband met probleemgedrag bij zorg en/of politie in beeld gekomen. Effectief vroegtijdig ingrijpen is van wezenlijk belang voor een sluitende aanpak van jeugdcriminaliteit in het algemeen en van jeugdgroepen in het bijzonder.

noot 1 WODC: Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum, is een onderdeel van het Nederlandse ministerie van Justitie.

tabel 1

In totaal zijn 4.912 interventies door OM en rechter opgelegd. Een interventie kan voor meerdere feiten worden opgelegd. In onderstaande tabel is een verdeling naar aard van de interventies opgenomen.

Soorten interventies	Aantal	Percentage
Veroordelingen	3.654	74,4%
Strafbeschikkingen	874	17,8%
Transacties	346	7,0%
Voorwaardelijke sepot	38	0,8%
Totaal	4.912	100%

bron: Tekst 1 en tabel 1 komen beide uit een Brief van de Minister van Veiligheid en Justitie aan Tweede Kamer, 12 november 2012

tekst 3

Rondhangen op straat stimuleert crimineel gedrag

Jongeren die rondhangen op openbare plekken zonder veel toezicht gedragen zich vaker crimineel dan andere (hang)jongeren. Dat blijkt uit
5 een onderzoek van het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving.

Rondhangen is een erg populaire bezigheid onder jongeren. Ongeveer
10 tachtig procent van de jeugd geeft aan dit wel eens te doen. Het onderzoek toont aan dat jongeren die tussen de schooljaren 2008-2009 en 2010-2011 meer uren waren gaan
15 rondhangen, ook meer criminaliteit pleegden.

Sociale controle

Onderzoekers kwamen erachter dat de mate waarin jongeren dit gedrag
20 ontwikkelen vooral blijkt af te hangen van de locaties waar zij zich ophouden. Open ruimtes zoals parken en industrieterreinen nodigen het meest uit om het slechte pad op te gaan.

25 Dat komt volgens onderzoekster Evelien Hoeben door het gebrek aan sociale controle. In een gesprek met *Spits* zegt zij: "Uit ons onderzoek blijkt dat wanneer jongeren meer
30 uren op straat, in open ruimten of in recreatie- en uitgaansgelegenheden gaan rondhangen, ze vaker rapporteren dat ze criminaliteit hebben gepleegd. Dat effect vonden we niet
35 voor rondhangen in semi-openbare locaties zoals scholen, sportvelden en -verenigingen, in winkelcentra en in het openbaar vervoer."

Winkelcentra

40 In winkelcentra houden de winkeliers een oogje in het zeil, omdat ze hun spullen verdedigen. Het blijkt dat jongeren zich daar wel degelijk iets van aantrekken. "In het openbaar
45 vervoer is er sociale controle vanuit bijvoorbeeld tramconducteurs. We denken dat jongeren zich die controle aantrekken en zich daardoor

beter gedragen”, aldus Hoeben.

50 **Signaleringsfunctie**

Ouders en scholen kunnen erop toezien met wie jongeren rondhangen en waar ze dat doen. Winkeliers en caféhouders kunnen actieve controle

55 uitvoeren door aan (rondhangende) jongeren te laten merken dat er op hen gelet wordt. Voorlichting aan deze groepen over de risico's van bepaalde (naschoolse) activiteiten
60 kan daarom bijdragen aan het tegengaan van jeugdcriminaliteit.

bron: Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid, december 2013

Opgave 3 Vaarwel, internationale rechtsorde

tekst 4

Vaarwel, internationale rechtsorde

Eric Brassem, Nicole Lucas
Het internationaal recht is niet meer wat het geweest is, sinds de VS en Europa hun macht om naleving af te dwingen hebben verloren. Zelf houden ze zich ook niet aan hun normen, analyseert de Amerikaanse jurist Eric Posner.

De afgelopen twintig jaar hebben we geleefd in een illusie, betoogt de
10 Amerikaanse rechtsgeleerde Eric Posner. Toen de Koude Oorlog ten einde was, brak een 'nieuwe wereldorde' aan, jubelde George H.W. Bush in 1991. Staten zouden voort-
15 aan internationale rechtsregels accepteren en internationale gerechts- hoven hun geschillen beslechten. De Russische bezetting van de Krim bewijst dat die nieuwe wereldorde,
20 als ze al ooit bestaan heeft, morsdood is.

“De jaren negentig waren een anomalie, een uitzonderlijke periode in de geschiedenis”, zegt Posner.

25 “Het grote ideologische conflict tussen het Westen en de Sovjet-Unie eindigde zo abrupt, en met zo'n

duidelijke winnaar, dat westerse normen er een enorm prestige door
30 kregen. Iedereen dacht dat het Westen precies wist hoe te zorgen voor welvaart, stabiliteit, veiligheid. Met de Sovjets weg en China in de coulissen, werden de VS een soort
35 hypermacht.”

“Andere landen wilden een beroep kunnen doen op het Westen, voor veiligheid en andere zaken. Dus hielden ze zich aan de regels die het
40 Westen had opgesteld – vooral omdat dat Westen zo machtig was, niet omdat iedereen plotseling dacht dat dit de juiste regels in ieders belang waren. Maar de laatste tien
45 jaar is Rusland weer opgekrabbeld, China is uitgegroeid tot een alternatief model voor ontwikkelingslanden. Ook doordat de VS zichzelf hebben overschat, vooral in Irak, is de
50 stemming veranderd. En is de illusie blootgelegd.”

Niet iedereen lijkt dat te beseffen, schreef Posner onlangs in het Amerikaanse blad *Foreign Policy*. Zo

55 fulmineerde de Amerikaanse minister
van Buitenlandse Zaken John Kerry
tegen Ruslands annexatie van de
Krim: “Je kunt in de eenentwintigste
60 eeuwse manier een land binnenvallen
op basis van een uit de lucht
gegrepen voorwendsel.”
Volgens Posner is het niet Poetin,

maar Kerry die de tijdgeest mis-
65 verstaat. De jaren negentig zijn voor-
bij. We zijn wel degelijk terug in de
negentiende eeuw, waarin machts-
blokken elkaar betwisten – direct of
via hun vazalstaten. Geschillen
70 beslechten ze niet door tribunalen,
maar door diplomatie, en anders
door oorlog. (...)

bron: Trouw Letter en Geest, zaterdag 24 mei 2014

Opgave 4 Gedoogmacht

tekst 5

ChristenUnie trekt steun in als kabinet illegaliteit strafbaar stelt

door Niels Posthumus

BINNENLAND Als het kabinet besluit
illegaliteit strafbaar te stellen, trekt
de ChristenUnie haar steun aan
5 andere kabinetsplannen in. Dat zei
partijleider Arie Slob vandaag tegen
de Volkskrant.

Het is voor het eerst dat een van de
'constructieve oppositiepartijen', de
10 drie partijen die afspraken maakten
met de regeringscoalitie over steun
aan een aantal cruciale kabinets-
plannen, zo duidelijk dreigt met het
opbreken van de afspraken. Slob zei
15 tegen de Volkskrant:

“Als het kabinet dat wetsvoorstel
doorzet, komt de uitvoering van eer-
der gemaakte afspraken in gevaar.
Dat maken wij niet mee. Je kunt niet
20 aan ene kant met ons samenwerken
en er parallel zo'n wetsvoorstel met
steun van de PVV willen doordruk-
ken.”

De ChristenUnie is samen met D66
25 en de SGP een belangrijke steun-

pilaar voor het kabinet Rutte II. De
coalitie van VVD en PvdA heeft
steun van deze drie partijen nodig
om het sociaal-economische deel
30 van het regeerakkoord aan een
meerderheid in de Eerste Kamer te
helpen. Het gaat onder meer over
voorstellen over de woningmarkt en
de pensioenen.

35 Slob herhaalde zijn dreigement van-
avond nog eens in het televisie-
programma 'Eén op één'. Hij ergerde
zich recent met name aan een uit-
spraak van staatssecretaris Teeven,
40 die zei dat na het 'zuur' van het
kinderpardon het 'zoet' zou komen in
de vorm van het strafbaar stellen van
illegaliteit. Slob zei hierover vandaag
tegen de Volkskrant:

45 “Zo praat je niet over deze problema-
tiek. Zo praat je al helemaal niet over
kinderen die hier jaren in illegaliteit
hebben gewoond, vaak door onze
eigen traagheid.”

bron: NRC Handelsblad, 24 februari 2014

Opgave 5 Incompatibiliteiten

tekst 6

Artikel 57: Incompatibiliteiten parlementsleden

1. Niemand kan lid van beide Kamers zijn.
2. Een lid van de Staten-Generaal kan niet tevens zijn minister, staatssecretaris, lid van de Raad van State, lid van de Algemene Rekenkamer, Nationale ombudsman of substituut-ombudsman, of lid van of procureur-generaal of advocaat-generaal bij de Hoge Raad.

tekst 7

Wilders wil in Europees Parlement

PVV-leider Wilders wil in het Europees Parlement zitting nemen, maar hij wil zijn zetel in de Tweede Kamer niet opgeven. Een zogenoemd dubbelmandaat, een gelijktijdig lidmaatschap, is nu wettelijk verboden.

“Ik wil beide tegelijk. Niet voor niets hebben bijna 300.000 mensen op me gestemd”, laat Wilders aan de NOS weten. “Dat heet democratie en voorheen mocht het dubbelmandaat ook.”

Wilders wint nu juridisch advies in om te kijken of het verbod op het dubbelmandaat aangevochten kan worden bij de rechter. “Waarom mag het nu niet? Mag dat zomaar ineens bij wet worden verboden?”, aldus Wilders.

Sinds 2002 is het wettelijk niet mo-

gelijk om zowel in de Tweede Kamer als in het Europees Parlement te zitten. Het verbod is opgenomen in de Nederlandse Kieswet, en is een uitwerking van een Europese richtlijn. (...)

Wilders stond als lijstduwer op nummer 10 van de Europese PVV-lijst. Hij heeft 290.239 voorkeurstemmen gehaald, zo heeft de Kiesraad vandaag bekendgemaakt. Lijsttrekker De Graaff kreeg 276.680 stemmen.

In 2009 was de PVV-leider ook lijstduwer en haalde zo'n 334.000 stemmen. Hij kondigde destijds aan zijn Europese zetel niet in te nemen. In november 2005 stemde Wilders nog tegen een plan van SP en CDA om het dubbelmandaat weer mogelijk te maken.

bron: <http://nos.nl>, vrijdag 30 mei 2014